

מ ד י נ ת י ש ר א ל
הכנסת הראשונה

מ"ב (2)

פ ר ט י כ ל מ ס . ג /

מישיבת ועדת הכנסת שהתקיימה ביום ד'
יז' באייר תשי"א - (25.5.51) בשעה 8.30

נ ו כ ח ו :

י . שפרינצק - יו"ר הכנסת
נ . ניר - סגן יו"ר הכנסת

חברי הועדה:

י . הררי - היו"ר
פ . אילנית
ס . ארגוב
י . בדר
ה . ברגר
י . בר-יהודה
י . ברץ
ד . בר-רב-האי
א . ג'רלורה
ת . טובי
צ . יהודה
י . כסה
ש . כץ
ח . מגורי-כהן
א . סזור
ע . מיטון
ס . נורוק
א . ציזלינג
י . קליבנוב
ח . רובין
א . רזיאל-נאור
א . תבורי

מוזמנים:

ס . רוזסי - מזכיר הכנסת
א . צידון - סגן מזכיר הכנסת
ח . ליאור - מזכיר יו"ר הכנסת
ח . צדוק - מטעם משרד המשפטים
ג . ד. קיטרון -
פ . רופ' שקי -
י . קרן-צבי -

חברי הועדה:

ח ס ר ו :

ס . בן-עמי
א . גרינברג
ס . יערי
ש . פרסיץ
נ . ילין-סור { בזכות דעה מיעצת }
ז . גלסקא { בזכות דעה מיעצת }

סדר-היום:

1. החלטת מועצת הבטחון בענין סוריה.
2. דיון בשאלה אם הכנסת רשאית לקבל החלטה המחייבת את הממשלה בפעולה של ביצוע.

אנני מפנה את תשומת לבכם, כי רשומים 15 חברים
המבקשים רשות הדיבור. עלינו לסיים את הישיבה עד שעה 11.00, כלומר
עד תחילת ישיבת מליאת הכנסת. מתעוררת השאלה כמה זמן להקציב לכל מדבר.
ישנה הצעה לסגור את רשימת הנואמים.

אני מציע להקציב 5 דקות לכל אחד.

7. בד-לב-ה"י: אני מציע להקציב 10 דקות לכל אחד.

היו"ר י. הררי: יש להשאיר זמן להחלטות ואם נקציב 10 דקות לכל אחד לאינסופיק לסיים את הישיבה עד שעה 11.00.
אני מציע להקציב 5 דקות ליבראליות.

אני אינני רואה התנגדות חזקה, על כן אני קובע
שהצעת נתקבלה.

א. איזלינג: אתמול לפני גמר ישיבת המליאה הופנתה אלינו פניה מסוימת. אינני מכיר בזכות הפונים לפנות כך אלינו, ואינני רואה חובה להשיב לפניה זו, המטילה עלינו אחריות למצב שנוצר במדינה. את דברי שאני עומד להגיד עתה, הייתי אומר גם בלאו הכי.

כל המדינה נדחפת למצבים אנרכיים, וההתפתחות
בישיבות האחרונות, אף היא מלמדת על כך. נוצר מצב שיושב ראש הכנסת
"מבולבל", משום שאין חוקה במדינה, משום שאין איש יודע מה בתחום סמכויותיו,
ומה הם התחומים בין מוסד למוסד. צריך היה לעבד חוקה ויש המתנגדים לכך.
עתה כאשר אין חוקה, יש ונשענים כביכול, על תוכן שצריך להיות בחוקה. זהו
המצב גם לגבי חוקי חירום, הם נפסלו על-ידי המסדות הלאומיים בשעתו, וכן גם
על-ידי כל מוסדות הישוב, ולא משום שהיו אנטי-ציונים, אלא היא היתה נוגדת
לכל המושגים הדמוקרטיים של איזו שהיא מדינה. הממשלה הבטיחה לחוקק חוקים
אחרים, שר המשפטים אמר בכנסת, כי יש יסוד להתמרמר על המצב הזה, דברים אלה
הוא אמר עוד בשנה שעברה. איבנו סוברים שמשום שלא היו האמצעים המתאימים
לא צריכים היו להלחם בכת זו. אנו חושבים שצריכים להגדיל את המלחמה בה,
בכת זו שבאה לחבל במוסדות הממשלה. הממשלה השהתה את המלחמה בהם, וגם עתה
לא השתמשה בחוקים שנתקבלו על-ידי המדינה. בחוקי מוצת המדינה הזמנית
ישנם דרכים כיצד להלחם בקבוצה טרוריסטית, ועל הכנסת הארצית ^{המדינה} ~~העל~~ ויצירת תנאי
ממשל בלתי סדירים.

אתמול נזרק מעל במת הכנסת: "אין סמכיות לכנסת"; דבר זה הוא חמור מאוד. גם אם לא איחס לזה חשיבות, הרי עצם האפשרות ששר יקום ויגיד דברים כאלה בכנסת - דבר זה הוא חמור. השרים נשבעו לקיים את החלטות המדינה, והכנסת סוברנית לקבל כל החלטה שהיא. הכנסת יכולה לקבל החלטות העומדות בניגוד לחוקים שהיא עצמה קבלה אותם, אם היא רוצה לפעול אחרת. הכנסת איננה יכולה לקבל החלטה המטילה על מישהו דברים כאלה. הדברים צריכים להיות בקונסטטיטוציה. אין הכנסת יכולה לתת הוראות ביצוע, אבל הכנסת יכולה לקבוע החלטה המחייבת את הממשלה משום שהממשלה קבלה בשבועה את ההתחייבות הזאת, משום שהכנסת סוברנית, וכל מה שהכנסת מחליטה בעניין זה מחייב את הממשלה. אין יכולת להטיל איזו שהיא פעולה העומדת בניגוד, אין יכולת לתת הוראות ביצוע לאחת הרשויות בניה לרשות בית-הסוהר. אבל יש זכות לתבוע מן הממשלה, ואין הכנסת מוגבלת בזכויותיה. אנו נתבע מן הממשלה, ונכניס הצעה להטריץ את הפעולה לעקירת הכת המחבלת. הכנסת תובעת להחיש את ההבאתם למשפט של עצורים אלה הנאשמים בטעשים אלה. אנו חשבים שיש לאחוז בכל האמצעים. איננו רוצים לתת אמתלא למישהו כי אם להטריץ פעולה עוד יותר מאשר עשתה הממשלה במלחמה לעקירת האלימות. ההשתוללות הזאת של כת הקנאים

א. איזלינג:

אשר מתימרת לבוא במקום המדינה ומוסדותיה ולהנהיג משטר שנראה לה, אנו מטילים על הממשלה והמפלגה האחראית את האחריות שבוטלה, עקב העדר חוקה, שעלולה להביא להתפתחות האנרכיה.

ב. כסה:

דובר כאן על העדר חוקי יסוד, אתמול הוכיחה יפה הכנסת אם היא יכולה להגיע לידי חוקה במצב זה. באפשרות של קואליציה של מפ"ם וחבר הכנסת בגין דבר זה מוכיח כסה יכלה הכנסת הזו לעבד חוקה. יש דברים יסודיים בחיינו הפרלמנטריים-דמוקרטיים שהם יותר מאשר חוקה. אמנם ישנן מדינות שיש להן חוקות יפות אך המדינה שלנו למרות שאין לה חוקה יש בה חיים דמוקרטיים מובהקים, והיסוד לחיים דמוקרטיים מובהקים זוהי החלוקה המדויקת בין שלש הרשויות, שכבר דובר עליה אתמול. אולם, האם מותר לדוב מקרי, בהחלטה אחת, להרוס את כל איסודות המדינה בזה שמתערבים בסמכויות הרשות המבצעת - הממשלה. כלומר ברוב דעות של קול אחד או שניים לבטל את הדמוקרטיה במדינה - הרי אפשר להגיע לאבסורדים אומיים ביותר. ברוב דעות החליט היטלר על הקמת המשטר הנאצי בגרמניה. במצב זה אנו רואים שרוצים לפקוד על הממשלה לשחרר את העצורים, בדבר זה יש טעם הרט מוסדות המדינה.

קיימים חוקי חירום, המדינה השתמשה פעמים בחוקים אלה, פעם בימי "אלטלינה" ועתה כלפי "ברית הקנאים". אני שואל היכן המשקל המוסרי לדרישה זו שנשענה כאן להמריץ ולהחיש את המלחמה נגד "ברית הקנאים", הן אתם רוצים ליצור מצב רוח אנרכי. מה מועילה החלטה תקיפה זו לאחר שעשיתם מה שעשיתם, הן אתם רוצים לערער את הסמכות. קשה לי להבין מה הוא המשקל המוסרי לאחר התנהגותכם אתמול. לא נוכל להסכים בשום פנים ואופן שברוב ממונים תבוא התערבות בסמכויות פעולותיה של הממשלה. היא פעלה על פי החוק. רק עתה החליטו על ביטול החוק וכל זמן שקיים חוק אין אפשרות לבטל את הפעולה שהממשלה עשתה על-פי החוק.

ג. טובי:

הוויכוח הקיים בוועדת הכנסת אינו מי הם הבעצרים, מי הם אנשי ברית-הקנאים, ובאיזה שיטה יש להשתמש כדי להכריע את הטידור. העניין הוא יותר חשוב, העניין הוא אם הכנסת ריבונית ויש לה הסמכות ללא כל הגבלה להחליט כל החלטה שהיא חושבת אותה לנכונה - זהו הוויכוח שצריך להתנהל כאן, ולא איזה השקפות ישנן לי או לחבר הכנסת כסה על ברית-הקנאים. אני חושב שאין צורך שיתנהל וויכוח על ריבונותה של הכנסת דברים אלה כבר הושמעו. אני רוצה לחזור על הדברים שאמר אתמול שר המשפטים, שאף פעם לא קבלה הכנסת החלטות על אפעולה מסוימת - דבר זה אינו נכון. ועדת הכנסת בתקופה ארוכה למדי, ניהלה וויכוחים וקבלה החלטות על דרכי פעולתה של הממשלה, שהתערבו בעטדות שונות, והממשלה חייבה משרד זה או אחר לפעול בצורה מסוימת. אני יודע שבוועדת הפנים היה דיון ממושך על משרד המשטרה ובסיכום קבלנו שורה של החלטות שבהם אנו מטילים על המשרד לעשות פעולה זו וזו. מה הצעקה שהתעוררה פתאום שהכנסת אינה יכולה להחליט על שחרור אנשים ממעצר אדמיניסטרטיבי שנעצרו על פי החוק, הן הכנסת יכולה להחליט על ביטול מעצר זה. גם בוועדות הכנסת האחרות קבלו החלטות שונות כגון: על ביטול עובש מות לגבי אנשים שישבו בבית-הכלא ולא היה ידוע מה יהיה בסופם, ועדת הפנים אמרה את דברה בענין זה. אפשר להביא שורה של החלטות הסותרות את הנימוקים של חברי מפלגת פועלי ארץ-ישראל. אין כאן שאלה שהכנסת לוקחת על עצמה תפקידי ממשלה. הכנסת ריבונית ויכולה לצוות על הממשלה לעשות איזו שהיא פעולה. הכנסת חושבת לנכון כך או אחרת. אנן אנחנו שופטים. כאשר אנו מחליטים שאנשים אלה נעצרו על-פי תקנות שעת חירום, עלינו איננו שופטים אותם, אם הם פשעו או לא. אנחנו קובעים כל עתה, ואיננו מביאים איזה שהיא דעות. אנחנו מחליטים החלטה פרינציפיונית בלבד, אם הממשלה צריכה להשתמש בחוקי חירום או לא. על כך עלינו להחליט.

לכן, אני חושב שההצעה הזו התובעת שחרור אנשים ממעצר אדמיניסטרטיבי היא נכונה ויכולה לעמוד להצבעה. אנו אומרים לממשלה, אם יש לה איזו שהיא הוכחות, ושמענו שיש לה הוכחות יובאו אנשים אלה לבתי-דין אזרחיים.

ח. מגורי-כהן:

לדעתי, נמצאת המפלגה השלטת במבוכה, דבר זה בא לה מחוסר תבונה לגבי אותם הטקרים שהיא רואה שדעת הציבור לא תהיה לה. היא אינה יכולה להוציא היום את הלך הרוח שישנו בציבור, וכל זה לפני מבחירות, והיא משתדלת לפגוע ביריבים שערערו את השותפות שהיתה קיימת, זהו הלך הרוח שישנו בציבור.

אני מדבר כאחד מאלה שהרגיש על בשרו את חוקי החירות שנוצרו בגד ההתפתחות הלאומית של היהודים בארץ-ישראל, בהשתדלות לפגוע בהם בכל מיני צורות, ראינו כי אין קיום לחוק כזה במדינת ישראל. שלש שנים חלפו מאז קום המדינה וחוק זה עדיין קיים במדינת ישראל. היו סיעות שדרשו לבטל את החוק הזה, היה גם סיעות שנפגעו ממנו מן הרגע הראשון מיום קום המדינה. אם היה קיים החוק הזה בתקופת ממשלת המנדט לגבי אותם האנשים שרצו בכל ~~ל~~ בתקופת מדינת ישראל, והיום מתנגדים לכל סירור במדינת ישראל ללכל מחתרת אשר חותרת תחת קיומה של מדינת ישראל, אין זאת אומרת, כמו שמנסים כאן לומר שבאים ודורשים לבטל את החוק, מפני שמחילים להוציא את הנשק החלוד. אלה שדברו אתמול על פאשיזם ועתה רוצים להזכיר את ענין "אלטלינה" - ההסטוריה תשפוט אם המה צדקו.

ישנן דרכים שונות בידי הממשלה, ואיש אינו מוכן מכנה לתפוש את האסמים ולהוכיח את אשמתם. האם אי-אפשר להביא את האנשים בפני שופט ולבקש אותו לעצור אותם עד אחרי החקירה, והיה צורך להשתמש בחוקים אלה? כמו שאמרת כבר בתחילת דברי, דברים אלה נעשו מחוסר תבונה. לדעתי, לקן המדינה והממשלה שלא שינו את הדבר. אתם חוששים לדבר אחד שפגע הפרסטיז'ה שלכם, אך היא כבר נפגעה. מוטב היה להביא את האנשים למשפט, ולא להשתמש בחוקי חירות בריטיים שהופכו פעם נגד עם ישראל ונגד אלה שרצו בעצמאות ובמדינה עברית, ואז לא ישהה כאן ממשלה קואליציונית, ולו היתה כזאת, היו ודאי מצביעים יחד עם כלם. לכן אני חושב שתהיה זו תבונה רבה אם יסכימו אתנו לשחרר את העצורים ולהביאם לדין ולבטל את המעצרים האלה.

ד. בר-רב-האי:

לדעתי, ישנה כאן השתמטות מלנסות לענות על עצם השאלה - ריבונותה של הכנסת. בדמה לי, כי ריבונותה של הכנסת באה לידי ביטוי בהחלטת הכנסת כי חוק שבועיים יבוטלו תקנות ההגנה לשעת חירום. אך כל זמן שלא בוטל החוק - הוא קיים. אלה הנותנים עצות הם היינו צריכים לעשות, עצות אלה אינן במקומן. אלה הבטוחים כי השימוש בחוק זה הוא ירושת ממשלת המנדט, או ירושת ה"בליס-קורפוס", ינסו שם לראות את הממשלה היתה רשאית להשתמש בחוק הזה. בית-הדין יפסוק את אשר יפסוק. עצם הבאת הצעות כאלה תובעות מן הממשלה לעשות ~~הא~~ או לא לעשות מעשה מילדי. אך בדמה לי, כי הכנסת עולה לשטח חלקלק של התערבות ברשות המצעת - בממשלה. במקרה בתקלנו עתה בענין של מאסר, מאר אנו עלולים להתקל בענין של סוחר, ויהיה עלינו לתת פקודות לממשלה, או נביח שיהיו יבקש היתר יציאה וינסה לפנות לכנסת, יכולות להופיע על שלחן הכנסת הצעות מעין אלו לסגור-היום שיש לתת לפלוני היתר יציאה ולסוחר רשיון קביה לייבוא סחורות, יוצא איפוא, שהכנסת נהפכת למפקחת על פעולות הממשלה. הכנסת, אמנם, ריבונית והפיקוח שלה על הממשלה מתבטא במתן הוראות כלליות ולא במתן צווים לשחרר את משהו או לאסור מישהו אחר, כי זה מטעה לגמרי את כל המושגים הקיימים.

לכן בשכח נא לרגע את המקרה הקונקרטי הקשור בקבוצת הנאסרים ונדבר על הענין באופן מופשט. נביח שכל חבר כנסת, או קבוצת חברי כנסת תבוא בהצעה שיש לקבל החלטה המחייבת את הממשלה לנהוג כך או אחרת, אזי אין צורך בבית-דין לערעורים, ובתי-הדין יפעלו לפי הוראות הכנסת. הכנסת תחליט למי לתת רשיון ייבוא ולמי לתת היתר יציאה, וזה אשר יכצע את הדבר יחתום על רשיון הייבוא. הכנסת תוכל אז להכתיב הוראות גם לבתי-הדין, ולא יהיה מפלט מכך וזה יטשטש את כל הגבולות ויחפוף את הכנסת לא לאותן ריבונות איננו יכול להטביר שריבונות בית-המחוקקים ~~אם~~ מתבטאת בפעולות אלו. לדעתי, לא יכול להיות מצב כזה שהכנסת תחליט, כי על הממשלה לחתום על פקודה זו או אחרת.

פ. אי לניית:

היו זמנים שציבור הפועלים בכל העולם היה מאוחד
בפתן קונסטיטוציות למדינות. אתם החברים מן
המפלגות הפועליות הראשונות יכולתם חזקה למדינה והיה לכם רוב פועלי
פובשח, ואתם לא השתפשתם באפשרות זו. אתם לא לחתתם לכך. דבר זה איננו
קיים במדינתנו הודות לקואליציה שהיתה.

אשר לחלוקת שלש השטרות - אמר שר המשפטים שבית-
המקרקיים מתפקידו לפקח. מה פירוש הדבר לפקח? יש לשמור ולקיים את זכויות
העם. אם הממשלה אינה מסכימה לכך היא מתפטרת. עתה הוויכוח הוא אם הכנסת
רשאית להחליט איזו שהיא החלטה, אם היא טובה יותר להחליט בענין שכזה.
הכנסת רשאית לקבל כל החלטה, ובאם הממשלה אינה מסכימה, היא רשאית להוציא
את המסקנות. הכנסת אמרה לממשלה לא להשתמש בחוקי חירום, היא שוללת אותם,
והיה רוב בכנסת לביטול חוקים אלה, בפשח חדשים הציתו ברית הקנאים פכוניות,
צריך היה אז לפעול נגדם. נכתב בעתונות על המושלמים הקנאים - האם אין זהו
קו שאשיטטי.

פכל מקום אני תובעת שהממשלה תאחז בכל האמצעים
נגד כת בריונית זו, אך עליה לפעול לא לפי חוקי חירום. דברו כאן על פחנות
מעצר, אנו רואים לאן צועד העולם, ובשביל פי מקיפים פחנות מעצר. פחנות
המעצר הוקמו בארץ בהתאם לתקנות ההגנה של השלטון הבריטי, אנו נלחם בכך.
אך לממשלה יש סמכויות כה רבות כיצד לפעול נגד אותם האנשים שעברו ופאאא
עבירות ופעלו נגדה.

צ. יהודה:

איננו מדברים עתה על חוקי שעת חירום משנת 1945.

אמפול החליטה הכנסת על ביטולם ואני מקווה כי
הועדה המתאימה תכין את החוקים המתאימים שיאפשרו לקיים את הבטחון במדינה
בלי החוקים של שנת 1945, כפי שהיה הדבר בכוונת הממשלה עוד מימים ימימה.
אך מסיבות שונות לא הספיקו עדיין לטפל בחוקים אלה ולהכניסם. השאלה העומדת
עתה בפנינו היא בקשר להצעה שהובאה מחלק של חברי הבית בקשר לשחרור העצורים,
במדה שיוכלו להביא את האנשים בפני המשפט - יעשו זאת. אך דורשים עתה
מהכנסת להחליט על שחרור מידי של האנשים. תרשו לי להגיד, עם כל הערכתי
האישי, הרי נדמה לי כי ההצטרפות של מפלגת הפועלים המאוחדת לפגיעות האחרות
על מנת להעביר החלטה, אמנם אני מעריך מאוד כי סיעת מפלגת הפועלים המאוחדת
לא הצטרפה לדרישה לשחרר מיד את העצורים, לדעתי, הבדלה זו חשובה מאוד.
אולם ההחלטה שהביאה מפלגת הפועלים המאוחדת אינה ברורה למדי ואינה גומרת
לוסר את אשר היא רוצה, כי אנו כלנו נצטרך להשיב תשובה ברורה, בראש ובראשונה
להצעה שהובאה על שחרור מידי.

השאלה העומדת לפנינו אם להצעה מעין זו יכולה
לעמוד להצבעה או לא. דובר כאן אם הכנסת ריכונית לקבל כל החלטה. אני
חושב שהכנסת יכולה לקבל כל החלטה. אמנם הגענו למצב כזה שלדעת חלק מחברי
הבית לא הוגדר עדיין במדה מספיקה למי שייכת ההחלטה, ואם הכנסת יכולה
להתערב במהלך המשפט. ידוע, כי החוקר אינו יכול לקחת את סמכויות השופט.
אולם על יסוד שיקולים פוליטיים עתה לנצל סיטואציות פוליטיות ידועות
ולהחליט, כי במקום משפט יהיה חוקר, אזי החוק דורש תיקון והבהרה. אולם,
את אשר נכתב בחוק אפשר לפרש. אבל אי אפשר לכתוב ספק חוקים אחר. אני
הייתי קורא את השלחן הזה שצריך להביא את הסלחתו בפני פליאת הכנסת להסכים
לכך, כי למרות הכתוב, ^{ההצעה} יש כאן פגיעה בחוק, במשפט או בחוקר, או
במצפון המדינה והעם הזה, אם תרשה לעצמה הכנסת להעלות את ההצעה של שחרור
מידי, הרי לדעתי דבר זה צריך לרדת מעל סדר היום. הצעת מפלגת האומרת לחייש
שאאאאאאאאא את העברתם של העצורים הנאשמים למעשים אלה למשפט - הרי זה
חוזר למעשה על הודעת הממשלה מאתמול. נעשה הכל כדי להחיש, וזו היא למעשה
תמיכה בעמדת הממשלה. שר המשפטים ומסלא מקום ראש הממשלה עושים הכל כדי
להחיש את הבאתם למשפט. לשם מה יש להעמיד את הדבר כאילו תובעים מן הממשלה
דבר שהוא סתם נגד לאסת.

י. בר-יהודה:

אנו מתעניינים בחוק, ואם תוכנס הצעה לשחרר את
העצורים האלה, אנו נצביע נגד. אם יוכנס הדבר
בצורת פקודת ביצוע נצביע שאין רשות להצביע על דבר כזה. אם תוכנס הצעה
בצורת החלטה המחייבת את הממשלה - נחשוב שיש רשות לכל. אם תובא הצעה
של שחרור מידי - נצביע נגד. אם תובא פקודה האומרת שהכנסת נותנת פקודה
לשחרר את העצורים - אין להביא דבר כזה לכנסת. הצעה האומרת שהכנסת מחייבת
את הממשלה לעשות משהו כגון: לתתם על חוזה או לשחרר אנשים או לא לשחרר
אנשים לפי חוק מסוים - מותר להכניס דבר כזה. אבל אם יוכנס דבר כזה בקשר

י. בר-יהודה:

ליושבים הקונקרטיים - נצביע נגד.

חברים ממפלגת פועלי ארץ-ישראל, אתם לא לחמתם בהם כל זמן שהם לא פגעו בהם וניסו להכריח בכח לשמור על השבת - ואתם לא לחמתם בהם, נתתם להם אפשרות להשתולל. ורק לאחר שפגע הדבר בכם התחלתם להלחם בהם. יש לכם חוק יהודי ישראלי: חוק המלחמה נגד אירגונים טרוריסטיים. אתם לא השתמשתם בחוק זה. אתם חושבים שאנו איננו יודעים מדוע? כי במועצת המדינה הזמנית נתתם התחייבות מוסרית ופורמלית - את זאת הודיע מר טשה שפירא, כי ההתחייבות האלה ניתנו להם ואמרו כי ישתמשו בחוק זה רק נגד הפלמ"ח ונגד הקומוניסטים, אך לא נגד הדתיים. חלק מכם אינו יודע על כך. חבל שלנו נודע הדבר באיחור, אך הדבר נודע לנו ממקור מוסמך מאוד.

השימוש בחוק הזה בוחן לכם אפשרות שלא לספור לציבור את כל האמת, רק את אותה חלק שאתם רוצים. אך במשפט מחויבים לספור את כל האמת שט תגולל ותהיה גלויה כל הפרשה. אינני מחויב להאמין שאתם לא תגידו להם אם תתפשרו אתנו, נגלה רק חלק, ואם לאו, נגלה יותר. אינני רוצה שתינתן לכם אפשרות כזאת של מקח וממכר.

אשר לפאשיזם - אני רוצה לומר לכם, כי נגד פאשיזם לוחמים לא רק בחוק. אני בשם מפלגתי, מתחייב חגיגית, כי נגד פאשיזם נלחם גם מחוץ לחוק.

י. קליבנוב: אני פונה בבקשה לוועדה לרשום אותי לרשות הדיבור בשעה שנודשמו לרשות הדיבור, הרימותי את ידי ולא השגיחו בי, אמנם הרשימה בסגרה, אבל אני בכל זאת מבקש להכניס אותי לרשימה כי אני נציג יחיד מסייעתי.

היו"ר י. הררי: היתה החלטה שמוגרים את הרשימה ואין רשמים יותר לרשות הדיבור.

מ. ארגוב: אני מציע מתחת לקו לרשום את אלה המבקשים עתה את רשות הדיבור.

היו"ר י. הררי: אני בוטל לעצמי עתה את רשות הדיבור, אך עדיין לא אמרתי כי לא אתן לאחרים, ועל כן אין מקום עתה להצעת חבר הכנסת ארגוב.

יש להצטרף, כי הדיון בוועדה נגדו לאפיק אחר. אנו יושבים כאן כגוף משפטי ועלינו לבחון את הדבר מבחינת התקנות ותהליך הכנסת. ורק לאחר זאת יכול אדם לקום ולומר, כי הוא נגד התקנות, או להחליט שאי-אפשר לחייב את הממשלה. אך הוויכוח העומד לפנינו הוא בשטח החוק ולא בשטח התקנות. למעשה, צריך היה וויכוח זה לעבור לוועדת החוקה והיא היתה צריכה לבדוק את הבעיה. אך מכיון שהדבר נמצא באמצע הדיון וועדת הכנסת יש לה הסכמיות של כל הוועדות והדיון כבר פה, נמשיך אנו בהחלטה.

אין לי כל ספק, כי בשום פנים אין הכנסת יכולה לחייב את הממשלה לבצע משהו. הכנסת יכולה רק להפיל את הממשלה, היא יכולה להעביר חוקים. אין כל מביעה, כי אדם מסוים ישתחרר על-ידי הכנסת באמצעות החוק. אך אי-אפשר לחייב את הממשלה לבצע משהו שהוא בניגוד למצפונה ולשיקול דעתה, ואין הכוונה דוקא לכנסת, אין כל כח בעולם שיוכל לעשות זאת.

בסעיף 111 כתוב שאם לדעת הממשלה יש לעצור אנשים מסוימים, יש לה הסמכות לכך. היא יכולה להשתמש בחוק כל עוד היא לא בטלה אותו - החוק עדיין לא בוטל. החוק כתוב, והממשלה, כל ממשלה הנמצאת בשלטון יכולה להשתמש בו. אם הכנסת אף היא משוכנעת, כי יש לאסור את האנשים - יש לאסור אותם. אך הממשלה אינה יכולה לפעול בניגוד גמור לסמכותה לסמכויות החוקיות שישנן.

היו"ר י. הררי:

נניח, ואיננו מתוכחים בענין החוק. הממשלה מתחייבת לפעול לפעול בהתאם לחכנית, אך בשום משטר אין הרוב יכול להחליט בניגוד לדעתה היא, בניגוד לחכניתה. הרוב בכנסת יכול לפטר את הממשלה, אבל איננו יכול להשאיר את הממשלה ולצוות עליה כיצד תפעל, כי מחר, באותו רוב דעות, יכולה בכנסת להחליט שלא תהיה משטרה במדינה. הכנסת, ללא ספק יכולה להחליט שיש צורך להרכיב ממשלה, אך לפי שעה שומטת הממשלה הנוכחית והיא יכולה לשלוט מבלי שהצווים האלה יחייבו אותה. פתוחה הדרך להרכיב ממשלה אחרת, לשנות חוקים. אך כל עוד ישנו חוק, כל עוד ממשלה זו פועלת והממשלה הזו תפעל בהתאם למה שהיא מבחינה.

אצלנו המצב מסובך, משום שזו ממשלה שהתפטרה, ואז ודאי שקשה לומר לממשלה את אשר עליה לעשות. לו היתה זו ממשלה שמייצגת את רוב הכנסת והיא חולקת על הרוב היתה והיא אומרת לממשלה כיצד עליה לפעול - הייתי עוד מבין. אולם, באיזה זכות מתערבים בעבודת הממשלה. הממשלה הורכבה על-ידי הכנסת - זה היה רצונה ועתה לבוא ולכפות על הממשלה את דעת הרוב שהוא לא הרכיב אותה ושהיא תפעל בהתאם לרצון הרוב - דבר זה לא יתכן. הן בצורה זו יצונו מחר על בית-הדין העליון לחתום על פסק-דין מות לפלוני, מה היא הזכות המוסרית לכפות על אדם לחתום על מה שהוא איננו רוצה, אלא מה שאנו רוצים.

למשל, בכל רגע אפשר לפטר את הרמטכ"ל. האם הוא יכול להגיד, עשו את אשר אתם רוצים לעשות, אך אל תחייבו אותי לעשות דבר שהוא בניגוד גמור לרצון מצפוני. אילו גם היתה אפשרות כזו, היא היתה יכולה להיות כאשר הממשלה מייצגת את הרוב. אבל כאשר הממשלה מייצגת את הרוב, מה הזכות שהרוב לוקח לעצמו ואומר לה: עשי או אל תעשי - וכל זאת לממשלה שאיננה מייצגת את הרוב בכנסת. אין הכנסת יכולה לקבל החלטה כזו. אין לי כל ידיעות, אך אני משוכנע, כי לאחר שנתקבל מה שנתקבל בסעיף 111, תיטיב הממשלה לעשות אם תפעל לפי חוק למניעת טרור ובזה היא נותנת את המכה הגדולה ביותר לכנסת. נמסר לנו, כי מותר לפעול לפי חוק זה, הדבר נמסר לנו בועדת חוק ובטחון וכן בועדה זו על ידי שר המשפטים, על ההיסוסים של הממשלה לפעול בחוק למניעת טרור, כי חוק זה מדבר רק על המתה או חבלה גופנית, כלומר שהכוונה לחבל באדם. מאחר שכאן היו הצעות והממשלה לא רצתה לנפח את הענין, רק כאשר היא היתה כבר משוכנעת שהיה רצון לפגוע באנשים היא לא פעלה בהתאם לחוק זה, אם כי היתה לה סמכות יורידית לכך. משום שאם מציתים טנק בנזין ובמידה שמצליחים לכבותו - מה טוב. אולם, אם אין מצליחים לכבותו - יכול לקרוח אסון. כלומר, רק מתוך מידה מסוימת של הגינות לא רצתה הממשלה להפעיל את החוקים האלה.

החוק הישראלי שנתקבל פה אחד, הממשלה עדיין לא פעלה בהתאם לחוק זה עקב ההיסוסים שהיו ולא בגלל ההבטחה שנתנה למר שפירא. לדעתי, צריכה הכנסת לקבל החלטה שאי-אפשר להביא הצעות להצבעה שהן הצעות ביצוע של עשה או אל תעשה. ואי-אפשר לקבל החלטה שעליה לפעול בניגוד גמור לחכניותה.

א. רוזנאל-נאור:

שמעתם, כי במשך שלוש שנות קיום המדינה, השתמשה הממשלה פעמיים בחוקים אלה והמה היו מכוונים לא כלפי מסתננים, אלא הם היו מכוונים נגד יהודים ופגעו בחופש האישי של האזרחים. כיון שכך הדבר, הכנסת לא רק רשאית, אלא גם חייבת להטיל על הממשלה את המסקנות הנובעות מכך. אם החוקים האלה נוגדים לדעת הממשלה, עליה להסיק את המסקנות.

כאשר מוטרים השרים את התחייבותם בשבועה, הם מתחייבים למלא את החלטות הכנסת. מה הכוונה בכך אם הכנסת יכולה להחליט או לא? אם הכנסת יכולה להחליט, היא מחייבת את הממשלה לפעול או לא לפעול, זהו פרוש המלה להתחייב - לעשות או לא לעשות משהו. השבועה: "אני מחייב למלא את החלטות הכנסת" אצא הכוונה להתחייבותו של השר לפעולותיו ולפעולות הממשלה כממשלה.

דובר כאן על אהדה ואי-אהדה, הרי מתוך הויכוח התברר, כי אין מדבבים על עצם הענין, אלא נגדרים אחרי סנטימנטים, ומדברים אלה שכבר היו בבית-הסוהר או אלה שעתידיים להגיע לשם. אולם, כחשובה להתפרצותי עלי להשיב, כי מתוך ניסיוני האישי קיים הבדל אם אדם יושב בבית-הסוהר לפי פקודת מעצר אדמיניסטרטיבי, או אם הוא יושב לפי פקודת מעצר שנתנה על-ידי שופט. מנהגו של המשטר הבריטי היה כזה שאם אפילו הובא מישהו לדיון והשופט זיכה אותו, הרי בשער בית-הדין חיכה לו איש ה"סי. אי. די" והוליד אותו ללטרון, וכל זה ברגע שהחוק זיכה אותו והמעצר האדמיניסטרטיבי לקח אותו ללטרון. כלומר לבטל מעצר, ולהטיל עליו את מרות החוק בו ברגע שנתנים לו את צו השיחרור. פקודת המעצר הבאה מידי שופט אומרת: תשב עד המשפט. תאשם

א. רזיאל-נאור:

הדברים שנאמרו, כי באמצעות המעצר האדמיניסטרטיבי מחישים את המשפט - בנידון זה רצוי לשמוע את הלשון האנגלית ואת התוצאה אני מכירה יפה, כי היו אנשים שישבו 5 - 4 שנים, ולו היו מובאים לפני בית-הדין היו ודאי מקבלים שנתים. על-כן אין לקבל נימוק מעין זה האומר במעצר אדמיניסטרטיבי להחיש את המשפט. הכנסת כבר קבעה את עמדתה לגבי חוקים אלה ומצאנו נובעות המסקנות. אם ישנו חומר האשמה נגד אותם האנשים, אין להחזיק אותם במעצר אדמיניסטרטיבי, אך כל זה יתכן לפי המהות, התפישתה והמנטליות של העם הבריטי, להטות מתאימים חוקים אלה. אבל לפי המהות, והתפישתה של העם היהודי, אין חוקים אלה יכולים להתקבל על דעתו, ואת זה אנו שומעים לפי ההד הרחב שעשו להם הדברים. למעשה, שייך אני זה לועדת החוקה. אך כיוון שהטילו על ועדת הכנסת להחליט על כך, אני חושבת שאפשר להביא הצעה זו, שלמעשה, לא תהפוך את הפרדת הסמכויות במדינה, אלא תחזיר את המצב התקין למדינה שבו שוררת הפרדת שלוש הרשויות ולא שהרשות המבצעת תשים עצמה לרשות שופטת. על-כן יש להעמיד הצעה זו למנין.

ה. ברגר:

אני הייתי רוצה לומר אי-אילו מלים לחבר הכנסת כ"ץ. הוא דיבר על המושג המחייב את הממשלה. הוא הביא הצעות לכנסת ובהן הוא רוצה לחייב את הממשלה לפעול בצורה מסוימת. אינני חושב שעתה המקום לדבר על המוסר. אולם, ראינו דבר מוזר בכנסת שלפחות שתי סיעות נתנו, קבלי ועדה, אטיסטיציה לדבר שהוא בניגוד לכל ממשל דמוקרטי. דבר זה בכל זאת מצריך לבחון את המצב החוקי. החוק, כפי שהוא קיים ויחסיים עוד שבועיים, הפעלתו לגבי אנשים מסוימים נתון כולו לשיקול דעתה של הממשלה. זאת אומרת שעליה להפעיל את שיקול דעתה במקרים מסוימים, כי הדבר נתון לבטחון המדינה ולשלום הציבור ועוד.

קיימת כאן שאלה פשוטה. קיימת במדינה הפרדת הסמכויות ואין כל אפשרות לסמכות אחת להתערב באחרת. הפרדת הסמכויות אינה נקבעת בצורה מילולית בחוק בלבד. המצב הוא ברור והוא הדין כאשר היו סמכויות מסוימות למועצת המדינה הזמנית. נאמר שם, כי הממשלה פועלת לפי קווי פעולה הנקבעים על-ידי מועצת המדינה הזמנית. פסוק זה נמחק מן החוקה, משום שצריכה להיות הפרדת הרשויות מדויקת יותר ועתה אחת רוצים להחזיר את המצב לקדמותו?

אני רוצה להביא דוגמא מאנגליה, באיזה צורה יכול הפרלמנט האנגלי להתערב בפעולות הממשלה. הפרלמנט יכול לפנות בבקשה למלך שיש לעשות פעולה מסוימת, או שאין לעשותה, פעולה זו נמצאת בתחום סמכותה של הממשלה. הרשות הזו הפונה למלך היא מוגבלת מאד ועד עתה אף השתמש הפרלמנט ברשות זו-בועדה, רק לענין חלוקת המצרכים. אבל כאשר בא מיניסטר האספקה, הוא אמר, כי הוא אמנם מתחשב בבקשת הפרלמנט, אך אין בידו המיצר הדרוש. הוא בקש לבטל בקשה זו, משום שאי-אפשר לקיים ממשל, כאשר מתעורבים בפעולות האדמיניסטרטיביות של הממשלה. ואומר חבר הכנסת ברי-הודה, כי אי-אפשר לתת הוראת ביצוע לממשלה, אי-אפשר לתת צו ביטול. אבל אפשר לתת הוראה לממשלה לביטול. המצב הוא כזה שהביעו לממשלה אי-אמון ואין מקימים ממשלה אחרת ומחייבים את האנשים היושבים בממשלה זו לעשות דברים שהם בניגוד להכרתם ומצפונם ולצורה שהם חושבים אותה לנאותה להנהלת הענינים במדינה - דבר זה אינו יכול להמשך. הכנסת תתחיל לתת הוראות למנהלי המשרדים השונים בכל שאלה ושאלה. אני אינני יכול להסכים לכך וחברינו יבזבזו את זמנם בקבלת הוראות מחבר הכנסת בגין בצורך חבר הכנסת טובי.

היו"ר י. תרני:

בטרם שאנו ממשיכים אני רוצה לתת את רשות הדיבור ליושב-ראש הכנסת, כי ישנו כאן

ענין שעלינו לפתור אותו מיד.

י. שפרינצק - יו"ר הכנסת:
עלינו להחליט מה אנו עושים היום בישיבת מליאת הכנסת. לפי התכנית היה עלינו לפתוח בדיון על ענין סוריה. הממשלה מוכנה לדיון זה, אולם עלינו להחליט אם אנו מוכנים לשבת היום עד כלות הכוח, עד אשר נסיים את הדיון, או שאנו דוחים דיון זה לקום ב'. אני חושב, כי במצפון שקט אנו יכולים לדחות דיון זה ליום ב', כי דיון זה עלול להמשך זמן רב. אפשר גם להתחיל היום בדיון זה, אך עלינו לגמור אותו היום. אינני רואה התנגדות שנעתיק את הויכוח המדיני ליום ב'.

היו"ר י. תרני:

אפשר לסכם, כי הויכוח על סוריה יתחיל ביום ב'. כי אז ישנו 6 שעות לדיון.

היו"ר י. הררי:

רק שלוש שעות. ישנן כמה סיעות שבקשו שויכוח זה יתקיים ביום ב' לבל יכבלו אותם.

אנו מבקשים לא להכריע בדבר, כי ^{ול}זקוקים להתייעצות סיעתית.

א. רוזנאל-נאור:

עתה נמצאים כאן כולם ואני מוכרח להודיע על כך, כי כולם נמצאים במתיחות.

י. שפרינצק - יו"ר הכנסת:

הסעיף הזה יובא ביום ב'.

אני מבין שזו היתה הודעתו של יו"ר הכנסת.

היו"ר י. הררי:

י. ברץ:

אני רוצה להשתמש בהזדמנות זו להודעה אישית. אינני נוהג להשתתף בוויכוחים, משום שאני שומע כאשר חברים רבים אחרים מביעים את דעתי, ואני מודיע, כי גם הפעם הביעו חברים את דעתי. אמנם, השאלה הנידונה היא שאלה עקרונית ובה לא אגע. אולם, כאשר אנשים רוצים לחבל בכנסת - אין זה נכון לבוא ולומר, כי הלך הרוח בישועה הוא נגד הממשלה בקשר לאנשים אלה. להיפך, זה 6 חדשים כתב מרבית הציבור מדוע נותנים להפקרות זו להשתולל ולהסעיר את הרוחות. להינינו אשואלים את הציבור מה לעשות, הוא לא היה אומר, כי עלינו ללכת לפי החוקים שחברי הכנסת מציעים, אלא היו דורשים פעולה נמרצת, אך הם לא גילו זאת עד כה. המטרה עשה כמיטב יכולתה והיא עשה את אשר אפשר רק לעשות ורק עתה גלתה את הקבוצה הזו, ונראה לה הדבר שכך יש לפעול. האם היתה צריכה לחכות עד אשר השופט יתן הוראה ורק אחר-כך יאסרו את האנשים האלה? יש להתייחס ברצינות למצב. אנו נמצאים על הר געש מבחינה היצונית. מה אתם דורשים עתה? חשבו נא רגע בכנות, האם באמת יש לשחרר את האנשים האלה? זו לא תהיה רק מכה לממשלה, אלא לכל הישוב כולו, לא יהיה אדם אחד שיצדיק את הדבר הזה. אבל אם לא נשחרר אותם אפשר יהיה למנוע חבלות כאלה. עלינו לשים לב לרצינות המצב ואין לומר, כי יש חשש להורדת הפרסטיג' של הממשלה. הן בצורה זו מורידים את הפרסטיג' של הישוב כולו.

ע. מימון:

לא הייתי בחלק הראשון של הויכוח, אך נפשי סולדה בכל הדיבורים שנשמעו כאן. אני רוצה גם להגיד לחברי מפלגת הפועלים המאוחדת, כי אמנם הייתי יחד עם החזית הדתית בקואליציה, אך אתכם לא נבנה את המדינה יותר מאשר נבנה אותה עם החזית הדתית, כי אתם אומרים את דבריכם כדי להכעיס. כל העניין הזה איננו מקרה והיה צריך לאסור את האנשים האלה. אבל אני רואה את החלטה בכם בשטח אצא הברייונות, בדבר שאחם רוצים לנער את חוצנכם מעליו. אין לי חלק ונחלה ביניכם, זוהי פוליטיקה מכוונת.

י. קליבנוב:

רציתי להגיד רק מלים ספורות. כמובן שהעניין נעוץ במצב הרוח שנוצר. אני ארשה לעצמי לגעת בעניין מנקודת החוק שצריך להיות לחוקלת הציבור והמדינה. אני מוכרח להגיד במלוא הכרתי, כי בעניין זה נכשלה הממשלה באופן מחפיר מאד, היא נכשלה בצורה כזו שהיא עצמה הוציאה את הרוח הרעה הפוגעת בפרסטיג' שלה. אנשי מפלגת פועלי ארץ-ישראל צריכים להודות בכך ועד כמה שידורו בכך מהר אצא יותר - יהיה זה טוב יחזר בשביל הממשלה ובשביל מעמדה.

לדעתי, לא היה כל צורך להשתמש בחוק זה, אף-על-פי שהיתה להם הרשות לכך. שר המשפטים לא אחת הכריז, כי חוקי חירום אלו אבדו במידה רבה את הבסיס המוסרי שלהם ובמקומם צריכים לבוא חוקים חדשים. חוקים חדשים לא באו, מפני שלא הספיקו לעבד אותם. אך למה צריך היה להשתמש בחוקים אלה שהציבור כולו והמפלגות השונות אינם רואים כל הצדקה מוסרית לכך. אפשר היה להשתמש בחוקים אלה, נניח, במקרה של שעת חירום במדינה, שעת חירום יוצאת מן הכלל.

לדעתי, מקרה זה הקשור בקבוצת גנגסטרים זו, אין זה מקרה יוצא מן הכלל, אין זה מקרה של שעת חירום. ואני מבקש את אנשי החזית הדתית שלא להפגע מכך, כי בכל מקום ישנה קבוצת אנשים הרוצים לעבור על החוק, אבל אפשר היה לפעול נגדם בדרכים רגילות ולא היה חכמה להפוך אותם

י. קליבנוב:

לקבוצה פוליטית, ועל-ידי מעצר אדמיניסטרטיבי לעשות אותם לקדושים וליצור דעת קהל נגד כל העניין. אם אתם חושבים לקבל רק חלק מדעתו של הציבור, הרי הנכם טועים טעות מוחלטת. לדעתי, טוב היה לו במקום הויכוח על השאלה החוקית, כי עניין זה עורר תגובה קשה מצד הציבור, וכיוון שעניין זה נתון לשקול דעתה של הממשלה, כי אין בזה כל רע אם הממשלה אוסרת אנשים, ~~אך~~ היא היתה צריכה להוציא את האסירים ממחנה המסגר ולאסור אותם לפי החוקים הרגילים של המדינה.

אשר לצד החוקי של הבעיה - אין ספק שהכנסת יכולה לקבל כל החלטה, ואין איש יכול לאסור על הכנסת להחליט. השאלה היא עד כמה דבר זה מחייב את הממשלה. יושב-ראש הועדה סבור היה, דוקא משום שאין זו ממשלה רוב אין לחייבה. יוצא, איפוא, כי לממשלה זו יש יותר זכויות מאשר לממשלה בעלת רוב תקין. להיפך, ממשלה זו היא ממשלה מעבר ונשארה לכהן מפני שלא נמצאה כל ברירה אחרת. לדעתי, בשעה זו ישלכנסת ולהחליטה עתה חוק פוליטי ומוסרי גדול יותר מאשר אילו היתה זו ממשלה רוב.

אינני מציע שהכנסת תקבל החלטה לצוות על הממשלה לשחרר את העצורים האלה. אני חושב שאין לכנסת הזכות לכך, ואין זה נכון שמעמידים את הדבר כמצב חקרים שלא כדאי ליצור אותו. הכנסת יכולה להביע דעה ובהתאם לכך היא מחליטה. לדעתי, אין לשחרר את האנשים האלה ממעצרם, אלא להפעיל נגדם את החוקים הרגילים במקרה של עבירות רגילות - החלטות מעין אלו יכולה הכנסת לקבל.

אני מציע, איפוא, לכל הסיעות כאן להתאחד על נוסחה מעין זו: הכנסת מביעה את דעתה, כי לא היתה הצדקה לממשלה, כמסיבות העניין, להפעיל את הוראות סעיף 111 של התקנות לשעת חירום 1946 לשם מעצרם האדמיניסטרטיבי של האנשים אשר המשטרה חושדת בהם, כי הם משתייכים לקבוצה עבריינים הפועלת במחתרת, ומציעה לממשלה לנהוג באנשים האלה לפי החוק הרגיל החל על אנשים החשודים בעבירה על חוקי המדינה. אני חושב שיהיה לממשלה די חבונה, כדי להתחשב בהחלטה זו. אם היא לא תעשה כן, היא תעמיק את הכשלון.

צ. יהודה:

אני רוצה למסור הודעה לפרטיכל, כי אני רוצה לתקן טעות שנבעה מתוך חוסר ידיעה של חברת הכנסת רזיאל-נאור. היא אמרה, כי השתמשו בחוק בסעיף 111 נגד יהודים. כחבר היושב בוועדת השלושה, אני מודיע לכם, כי הובאו לפנינו אזרחים לא יהודים שנגדם השתמשו בחוק זה.

ח. צדוק:

אני מוכרח להגיד, כי נמלתי את רשות הדיבור מתוך רגש חרדה רבה, מפני שהרגשתי היא, כי כאן אגב דיון פרוצדורלי, אם מותר או אסור להעמיד להצבעה הצעת החלטה, נגענו בעניין הנוגע ביסודי היסודות של משטר המדינה שלנו.

ההיסטוריה בעניינים קונסטיטוציוניים מכירה בשני טיפוסים של משטר. האחד ידוע כמשטר האספה והשני ידוע - כמשטר פרלמנטרי. משטר האספה/ה¹⁰ קיים בארצות מסוימות, בסיטואציות ריבולוציוניות מסוימות. במשטר זה המוסד העליון והרחב מאחד בקרבן את רשות השלטון, רשות הביצוע ורשות השיפוט. המוסד העליון היה האחראי במישרין לכל הפעולה שנעשתה בהתאם להוראות המשטר. דבר זה הביא, בעבר, לא לחיזוק המוסד, אלא להיפך, לא לביסוס החוק, אלא למשטר של הרס תופש הפרט, לדיקטטורה של הרוב, במקום משטר של חוק במדינה.

לעומת המשטר הזה קיים המשטר הפרלמנטרי המבוסס על חלוקה של הרשויות ועל החוק המחייב את כל 3 הרשויות. אנו לא בהיסט הדת אלא בעניינים פקוחות כתבנו את החוקה הזמנית של המדינה שלנו. אנו בחרנו במשטר הפרלמנטרי ודחינו את משטר האספה. דבר זה הוא ברור לחלוטין מתוך החוק שלנו הכתוב בפקודת סידרי השלטון והמשפט - החוקה הזמנית של המדינה. ישנו שם סעיף האומר, כי הממשלה הזמנית תפעל על-פי קו המדיניות שיתווה על-ידי מועצת המדינה הזמנית. הממשלה מוציאה לפועל את החלטותיה וצריכה למסור לה דין-וחשבון על פעולותיה, ותהיה אחראית בפעולותיה בפני מועצת המדינה הזמנית. בסעיף זה ישנם 4 אלמנטים: הממשלה צריכה לפעול לפי קו המדיניות של מועצת המדינה הזמנית, הממשלה צריכה להוציא לפועל את החלטות מועצת המדינה הזמנית, היא צריכה למסור לה דין-וחשבון והיא צריכה להיות אחראית בפני מועצת המדינה הזמנית. כאשר אנו עברנו מהמשטר הזמני

ח. צדוק:

לממשל קבוע מחקנו את הסעיף הזה וכחבנו בסעיף אחר: הממשלה חיישא באחריות משותפת לפעולותיה בפני הכנסת ותמסור לה די-ן וחשבון עליהם, וזה כל עוד הממשלה נהנית מאימון הכנסת. ההוראה הקובעת, כי הממשלה פועלת לפי קוי מדיניות שהבית קובע לה, הבית מכתוב את קוי המדיניות - דבר זה בוטל. ההוראה, כי הממשלה תפעל לפי החלטות הבית - בוטלה. נשארו דברים אלה: הממשלה נושאת באחריות משותפת בפני הכנסת והיא חייבת למסור לה די-ן וחשבון. הממשלה מכהנת כל עוד היא נהנית מאימון הכנסת. לא בהיסח הדעת נפקבל עיקרון זה, כי בעת הדיון בשאלות אלו היתה הסתייגות, והיה מי שהציע לכתוב בחוקת המעבר כפי שהדברים נכתבו במועצת המדינה הזמנית. זו היתה הצעת חבר הכנסת ניר. לטענותיו של חבר הכנסת ניר עונים, כי הממשלה היא השלטון המבצע. הכנסת היא השלטון המחוקק, כלומר איננו מחוקקים החלטות, אלא - חוקים, איננו רשאים לקבל החלטות הרשות המבצעת היא היא שמקבלת החלטות והממשלה מגשימה את החלטות.

את דעת הרוב, שהביא את החוק בפני הכנסת, ייצג חבר הכנסת ארגוב. הוא אמר, כי בניסוח של חבר הכנסת ניר יש משום הפליה. אין צורך, כי כל פעולות הממשלה יתבררו יום ביום בפני הכנסת, בשעה שהן בתהליך של ביצוע החלטות. הדבר הגיע לידי סיכום בקביעת מדיניות יומית מעשית בהתאמה לממשלה ולא לבית. אינני אומר, כי מה שאמר חבר הכנסת ניר או מה שאמר חבר הכנסת ארגוב, אלה הם דברים המחייבים את הכנסת. את הכנסת מחייב החוק הקובע שלא בהיסח הדעת נרשמו מלים אלו במועצת המדינה, מתוך כך שהכנסת נתנה דעתה על כך הבעיה והיא היא הבעיה העומדת עתה לפנינו.

דברו כאן על ריבונות הכנסת, ובכן אם רוצים לומר, כי ריבונות הכנסת היא דבר אבסולוטי והכנסת יכולה על-ידי החלטה לחייב כל אחד במדינה, הרי יכולה מחר הכנסת לחייב את בתי-המשפט כיצד עליהם לשפוט - דבר זה לא יתכן. האם זוהי ריבונות של הכנסת? האם יש לכנסת ריבונות בכל העניינים? ואם כן הדבר - הרי היא יכולה להכניס כל מיני דברים אבסורדיים. אולם, גם אני אומר, כי הכנסת ריבונית, לדעתי, מתבטאת ריבונות הכנסת בזה שהיא יכולה לחוקק כל חוק שהיא רוצה בו, כי לסמכותה הלגסלטיבית של הכנסת אין גבול. לא כן הדבר בארצות שבהן הקונסטיטוציה היא נוקשה ומטילה סייגים על סמכותה הלגסלטיבית של הפרלמנט. השימוש בסמכויותיו של הלגסלטיביות של הפרלמנט הן בלתי מוגבלות והוא יכול לחוקק כל חוק העולה על רוחו. אבל אין פירושו של דבר, כי הכנסת יכולה להתערב בהחלטות המתקבלות עד חוק ולא בנוסח חוקיות של פעולות הממשלה היום יומיות של המדיניות. האחריות למדיניות תהיה על הממשלה. הכנסת יכולה על-ידי חוק להגביל את סמכויות בתי-המשפט, היא יכולה להעביר רשות מסוימת מן העולם. הכנסת יכולה לעשות דברים שונים ובלבד שהם יהיו בלשון חוקים.

מצטטים כאן רבות את נוסח השבועה של השרים. נוסח השבועה אומר, כי יש לקיים את החלטות הכנסת. גם אני אומר, כי יש לקיים את החלטות הכנסת, ואינני נותן פרוש אחר, אלא יש לקיים את החלטות הכנסת בגבולות החוק. (י. ברי-יהודה: נאמר לקיים את חוקי המדינה והחלטות הכנסת). ההחלטות החוקיות של הכנסת. יש חוק במדינה האומר, כי צאצא כאשר הכנסת מביעה אי-אמון לממשלה, הממשלה חייבת להתפטר. פעולה זו של אי-אמון אינה נעשית בחוק ומסיבתה בצורת החלטה. הכנסת החליטה בענין שהחוק מסר אותו לידיה, היא עשתה זאת בצורת החלטה. הממשלה חייבת לפי ההצהרה שמסרה לקיים החלטה זו. ישנם עוד מקומות בחוקים שלנו המוסרים לכנסת לעשות דברים מיוחדים בדרך של החלטה, ואנו עדים לכך, כי מדי פעם בפעם מופיעות הצעות החלטה. נניח, בענין של מכס, הכנסת החליטה את אשר החליטה, החלטה זו צומחת מתוך החוק, הכנסת מחליטה על עניינים מיוחדים כאלה. כאשר חבר הכנסת מוסר החלטה אצל הצהרה הוא התחייב לקיים החלטות אלה של הכנסת. במפורש ולא בהיסח הדעת קבעה מועצת המדינה הזמנית שהכתיבה לממשלה לפעול לפי קוי מדיניות של הכנסת, לקיים ולפעול לפי החלטות הכנסת, בקשר לכך אמר החוק, כי הדבר נמצא "בתחום סמכויותיה". הממשלה בת-חורין יכולה לפעול כפי הבנתה. הכנסת, לדעתי, יכולה ללא כל ספק להביע את דעתה, כי היא יכולה לבטל את החוק. אין הכנסת יכולה להכתיב לממשלה דרכי פעולה "בתחום סמכויותיה" החוקיות הנתנות לממשלה בלבד.

היו"ר י. הירי:

הופנתה אלי משאלה על-ידי חבר הכנסת צאצא:

צ. יהודה אם כל הסיעות יכולות להתאחד על הצעת מפלגת הפועלים המאוחדת: הכנסת תובעת מהממשלה להמריץ פעולה לעקירת הכת המחבלת ומתכננת הטלת אלימות בחיי המדינה ועל מוסדותיה, במסווה דתי. הכנסת תובעת מהממשלה להחיש הבאתם למשפט של העצורים הנאשמים במעשים אלה. אנו לא נפתח בויכוח בענין זה, אלא אני ראיתי זאת כמשאלה ואם כל הסיעות היו יכולות להתאחד על הצעה זו פה אחד יכולנו להביאה לדיון. מאחר שקרוב לודאי, כי תהיינה

היו"ר י. הררי:

סיעות שבכלל לא יוכלו להסכים לכך, איננו יכולים לטפל בהצעתו של חבר הכנסת צ. יהודה וצריכים להחליט בנקודה העומדת לפנינו.

הויכוח הארוך מצטמצם בשתי הצעות מנוגדות. הנוסח האחד המוצע כאן מצד אלה שסבורים שאי אפשר להביא הצעה כזו, ואני מציע לקבל החלטה בצורה זו: אין הכנסת יכולה לקבל החלטות שיש בהן כדי לצוות על הממשלה לעשות דבר, או להמנע מלעשות דבר, בעניינים שהם בתחום הסמכויות הנתונות לשיקול דעתה של הממשלה, לפי החוק.

י. ברי-יהודה: אין הכנסת יכולה לתת פקודות ביצוע ישירות. הכנסת רשאית לקבל החלטות על קוי פעולה וכל החלטות הכנסת מחייבות את הממשלה.

מ. ארגוב: האם ההצעה הקודמת של מפלגת הפועלים המאוחדת בעינה עומדת?

י. ברי-יהודה: הצעתנו הפרוצדורלית מסתכמת: כל החלטה של הכנסת מחייבת את הממשלה, אין הכנסת מקבלת החלטות ביצוע, אלא הוראות לממשלה או תביעות ממנה. אי-אפשר לתת פקודה למפקד בית-הסוהר לשחרר את האנשים, אפשר להעביר זאת בצורת החלטה שתובעים מן הממשלה זה וזה.

ח. צדוק: לדעתי, כל החלק הראשון של הצעת חבר הכנסת ברי-יהודה האומרת: כל החלטה של הכנסת מחייבת את הממשלה - אינה מקום להחלטה בפני ועדת הכנסת, אין זה הענין שהועבר לוועדת הכנסת להחלטה, זהו ענין שהחוק קובע אותו אם הכנסת מחייבת את הממשלה או לא. השאלה העומדת כאן עתה היא אם הכנסת יכולה להחליט החלטות מסוימות שיש בהן כדי לחייב את הממשלה - דבר זה לא הועבר לכאן.

אשר לחלק השני של הצעת חבר הכנסת ברי-יהודה - אפשר עוד לפסוק הלכה. אך בנקודה אם הכנסת מחייבת את הממשלה, אין ענין זה עומד כאן לדיון.

צ. יהודה: אני מבקש לשאול את המציעים מה ההבדל בין הוראה לבין פקודה?

י. ברי-יהודה: אנו הסברנו זאת כבר.

א. ציזלינג: אם תבואנה הצעות לא פרוצדורליות, אלא לגופו של ענין, אז נביא את הצעתנו זו: הכנסת תובעת מן הממשלה להמריץ פעולה. . . הנאשמים במעשים אלה.

היו"ר י. הררי: נוסף לכך ישנה לפנינו הצעת חבר הכנסת כ"ץ: ועדת הכנסת קובעת, כי אין מניעה בעד הצבעת הצעות ההחלטה שהובאו בפני הביטחון-על-הידי סיעות חנועת החרות, החזית הדתית והמפלגה הקומוניסטית.

מ. נורוק: דברי שר המשפטים בקשר לבעיה זו נוחנים מקום לשיקולים נוספים. אנו עוד טרם הגענו להחלטה סופית, משום כך אנו מבקשים לדחות את ההצבעה ליום ב'. אנו מבקשים להביא זאת כהחלטה ועדת הכנסת.

היו"ר י. הררי: אני נמצא במבוכה רבה, כי עד כה היה נוהג שאם סיעה אחת בקשה לדחות את ההחלטה, לשם החייצות היו מקבלים זאת ונענים לה מתוך נימוס ואהדה ביתמים שבין הסיעות השונות.

ש. ב"ע:
האם הצעת החזית הדתית נוגעת גם לשאלה
הפרוצדורלית העומדת לפנינו וגם להצבעה
בקשר להצעה שהביאו במליאת הכנסת?

א. מזור: הצעתנו נוגעת גם לזה וגם לזה.

א. ציזלינג:
כל הקו של סולידריות הבין סיעתית מונח
לזכותם, אבל אם עצם ההתייעצות איננה חנא
משפיע על חוכן הדברים העומדים לדיון, אני מחכוון לפעולות הממשלה. יש לנו
יסוד להאמין, כי החלטה על הצעתנו יש בה כדי לקדם את ביטול השימוש בחוקי
חירום. אנו עמדתו, ואנו עומדים על כך, כי ההצבעה תהיה היום, כדי שהאנשים
לא ישבו במעצר חינוס. כל דתיה חעכב את הדבר. עצם בקשה זו מעמידה אותנו
בביטול כוונתנו זו - אי אפשר לדרוש מאתנו שאנו נסכים שהחזית הדתית תבקש
שלא נקבל הצעות פורמליות, אם כן הדבר יעמיד את הצעתנו להצבעה. אותנו
מעניין העניין ועל-כן אי אפשר למנוע את ההצבעה. החזית הדתית, ~~אאאאאאאאאא~~
זכותה לתבוע זאת. אנו לא נמנע מתעמיד את הצעתנו להצבעה ביום ב'. אך
דבר זה הוא בלתי אפשרי.

מ. ארגוב:
במקרה שנחליט כן להצביע היום, מצידנו
תבוא ההצעה שקרא אותו יו"ר הועדה, היא
תבוא בשמו ובשם סיעתנו - אנו תומכים בהצעה זו. לאחר שיוחלט שנכנסים
לויכוח בכנסת בעניין זה, אני מציע להכניס את עניין הפרוצדורה מבלי לשים לב
איזה החלטה תקבל רוב. אני תומך בהצעה שיהיה ויכוח בכנסת. אך הזכות לכך
סיעה לבקש הפסקת ההצבעה לשם התייעצות. ואז אין חבר הכנסת ציזלינג
יכול להעמיד את הצעתו להצבעה. אני חולק על הפרוצדורה, כיון שזו מערכת
שלמה של ענינים. אולם, אם סיעה אחת מבקשת לעכב את ההצבעה ולהעביר אותה
לישיבה שניה, לא יתכן שנצביע על חלק של ההצעות ונאמר שהצעת החזית הדתית
חבוא ביום ב'. כן אי-אפשר לכפות עליהם שבמשך כמה דקות יקבלו החלטה.
אני מדבר כרגע על הנוהג שהיה קיים. אם ועדת הכנסת מקבלת את הצעת החזית
הדתית, אי-אפשר להעמיד להצבעה הצעות אחרות. אפשר להחליט ולקיים ויכוח
על הפרוצדורה ולתת להם אפשרות להתייעץ עד יום ב'.

היו"ר י. הררי:
נוספו לנו כאן שני אלמנטים חדשים לויכוח.
הצעת חבר הכנסת נורוק שנמסרה לנו כאן
בשם סיעתו והצעת חבר הכנסת ארגוב שהויכוח הזה שנמסר לנו, לוועדת הכנסת
יתקיים במליאה. אשר להצעתו של חבר הכנסת ^{היו"ר} אינני מתנגד לכך. אך לא היה
צורך בכל מה שעשינו עד כה. אנו יכולים לקבל החלטה להעביר את העניין
למליאה. אך מבחינת הסדר, איננו דנים כרגע אם הויכוח יהיה במליאה ולא
יצטמצם רק בוועדת הכנסת.

י. ברי-יהודה:
לא אחת בקשה סיעתי וסיעות אחרות בכנסת
ויכוח פרוצדורלי ונמסר, כי ועדת הכנסת
תחליט בכך. אך אם יהיה ויכוח במליאה ירשו נא לא רק ויכוח, בליאה, אלא
גם להביא הסתייגויות למליאה. אני מוכן להסכים להצעתו של חבר הכנסת
ארגוב, אך שלא יהיה זה מקרה יחיד, אלא יהיה זה הסדר החדש הנוהג עתה
בוועדת הכנסת, כלומר כאשר מוסרים איזה שהוא עניין להחלטה ועדת הכנסת, הועדה
יכולה ברוב דעות להעביר את הויכוח למליאה עם זכות הסתייגות במליאה. אם
יהיה זה הסדר החדש - אין לי דבר נגד זה. אבל אם זה רק מפני שחבר הכנסת
ארגוב הציע זאת - אני מתנגד לכך.

היו"ר י. הררי:
אני רוצה להפנות את תשומת לבו של חבר הכנסת
ברי-יהודה, כי ישנה הבחנה מסוימת והיא,
שאנו בכלל לא נחליט והמליאה תטפל בכך, ואת אשר הוא מנסה לעשות, דבר שתמיד
עמדו עליו בחומרה, ועדת הכנסת אינה מקבלת החלטה, אבל במקרים יוצאים מן
הכלל נתנת אפשרות לדבר, כך היה הדבר במקרה של אגרת הנשיא - דבר זה ישנו
תמיד בהחלטה אצל ועדת הכנסת. אנו אשר מציע חבר הכנסת ארגוב הוא, כי ועדת
הכנסת תחליט שהכנסת כולה תדון בעניין ותפסוק בכך. הצעה זו כפי שהיא עומדת
עתה אינה דומה לאותם המקרים שתמיד עמדו למנוע זאת.

ש. ב"ע:
שמעתי עתה את הצעת חבר הכנסת ארגוב. אולם,
אחמול כאשר יושב-ראש הכנסת הציע להעביר

ש. כ"ץ:

חושב שעתה הוא נוכח, כי אחרי 4-5 שעות קשה לו להחליט. אני חושב, כי עלינו להחליט גם אם יהיה הדבר בניגוד לרוחו. אנו בחליט כאן עם כל ההסתייגויות. הענין הזה יובא כמו כל הענינים האחרים. כאשר תובא הצעה לסדר-היום - נדון בכך.

ת. טובי:

אשר לצד הפרוצדורלי של הדיון בוועדת הכנסת, שעל ועדת הכנסת הוטל התפקיד להחליט ולהכריע אם הצעות אלו תובאנה להחלטת הכנסת או לא, אני מסכים לכך, אבל שזה יהיה תקדים, כלומר אם איזה שהוא חבר חולק על דעת הרוב בוועדת הכנסת - יובא הענין לכנסת בהסתייגות ובמליאה יוכרע הדבר.

אך ב"ה הכנסת תחליט או הועדה תחליט, שיש בהצעות האלה כדי לצוות על הממשלה לעשות או לפעול בקשר למשהו - הרי אנו נתבע שאותם החלקים מההחלטות שטרם הובאו להצבעה, ויו"ר הכנסת אף הוא הציע להעמידן להצבעה - על חלקים אלה לבוא היום להחלטה.

היו"ר י. הררי:

לפני ישנן שלוש הצעות: א) הצעת חבר הכנסת ארגוב, להעביר את כל הדיון וההחלטה למליאת הכנסת, מתוך הנימוקים שישנם אסו.

ב) הצעת חבר הכנסת כ"ץ להחליט כאן, ולאחר שיוחלט להביא את הענין לכנסת ללא הסתייגויות, כפי שהיה הדבר מקובל עד כה, וללא מתן רשות הסתייגות.
ג) הצעת חבר הכנסת טובי להצביא את הענין לכנסת עם מתן רשות הסתייגות.

הצבעה:

בעד הצעת חבר הכנסת ארגוב - 11
נגד - 8

מחליטים:

לקבל את הצעת חבר הכנסת ארגוב להעביר למליאת הכנסת את הדיון בשאלה הפרוצדורלית והיא תחליט על כך.

היו"ר י. הררי: עתה עלינו להחליט על צורת הדיון, כמה זמן הוא ימשך ומתי הוא יתקיים?

ת. טובי:

אני רוצה להעיר לסדר. זאת אומרת שהועדה מציעה למליאה לדון בענין, והדיון יתקיים רק אם המליאה מקבלת את דעת הועדה.

היו"ר י. הררי:

יש צורך להחליט על כך. מאחר שלא המליאה החליטה להעביר את הענין לוועדה, אלא יו"ר הכנסת, הוא שהעביר את הענין לוועדה. ואליא תמיד ריבונות שלא לקבל את החלטת ועדת הכנסת. היא רשאית לפטוק ~~למנוק~~ אני מעיר על ההבדל, כי כמו ~~אמא~~ שהמליאה לא החליטה דבר, כך גם ועדת הכנסת רשאית להחליט שהמליאה תדון בענין.

ש. כ"ץ:

ההדגשה היתה שהמליאה צריכה להצביע על כך.

היו"ר י. הררי:

כרגע החלטת ועדת הכנסת שרירה וקיימת, פרט אם יקום מישהו ויגיד שהוא מתנגד להחלטת ועדת הכנסת. עתה עלינו להחליט בענינים שנותרו לנו. האם הויכוח הוא סיעתי או לא?

לאחר שהוחלט כאן ברוב דעות, כי ועדת הכנסת אינה דנה בענין זה, אין שום יסוד לבקשת

פ. אילנית:
החזית הדתית.

היו"ר י. הררי:
אני קובע שאיננו דנים כרגע בהצעת החזית הדתית, אלא עלינו להחליט כמה זמן יש להקציב לדיון ומהי צורת הדיון? ישנה הצעה, כי הויכוח יהיה סיעתי, וישנה הצעה, כי הויכוח לא יהיה סיעתי.

הצבעה

בעד ויכוח סיעתי - 12
נגד - 1

מחליטים:

כי הויכוח במליאת הכנסת יהיה סיעתי.

עתה עלינו להחליט כמה זמן יש להקציב לדיון זה?

היו"ר י. הררי:

אני מציע להקציב לדיון זה 3 שעות.

י. בר-יהודה:

אני מציע שעה אחת.

ת. טובי:

אני מציע - 4 שעות.

ס. ארגוב:

אם כך הדבר, אני מציע - שתיים.

י. בר-יהודה:

הצבעה

בעד שעה אחת - 1
בעד 4 שעות - 2
בעד 2 שעות - 6
בעד 3 שעות - 11

מחליטים:

כי יש להקציב לדיון זה שלש שעות.

מה הדין לגבי השרים?

היו"ר י. הררי:

אם ידברו גם השרים מחוץ לתחום השלש שעות, דיון זה ימשך שבע שעות לפחות - זהו זמן

י. בר-יהודה:

רב מדי.

אני מציע להקציב שעה אחת לשרים.

י. שפרינצק: יו"ר הכנסת:

ש. כץ:
אני מציע שזמן רשות הדיבור הניתן לשרים יכלל בתוך השלש שעות. השרים שידברו - ידברו רק מטעם הממשלה. יש להקציב לחברי הכנסת שתיים ולשרים שעה נוספת.

היו"ר י. הררי:

לפני ישנן שתי הצעות: א) כי יש להקציב שלוש שעות לדיון זה ושעה נוספת לשרים.

ב) להקציב שתיים לחברי הכנסת ושעה לשרים אמצא

המדברים מטעם הממשלה.

א. סזור:

כיצד אפשר להקציב לשרים המדברים מטעם הממשלה רק שעה אחת.

היו"ר י. הררי:

אני מצביע תחילה שאין מגבילים את רשות הדיבור הנתן לשרים, המדברים מטעם הממשלה.

הצבעה

בעד הצעת חבר הכנסת סזור שאין להגביל את רשות הדיבור
8 -
9 - נגד

מחליטים:

כי יש להגביל את רשות הדיבור הנתנת לשרים.

היו"ר י. הררי:

מאחר שאין כל הצעה אחרת, מלבד זו האושרת שהשרים ידברו רק שעה אחת. צריך להצביע שנית אם חברי הכנסת ידברו שתיים או שלוש שעות.

הצבעה

בעד להקציב לדיון זה שתיים - 6
בעד להקציב לדיון זה 3 שעות - 11

מחליטים:

א. כי רשות הדיבור הנתנת לחברי הכנסת היא שלוש שעות.
ב. כי רשות הדיבור הנתנת לשרים היא שעה אחת.

י. שפרינצק: - יו"ר הכנסת: אני מודיע, כי ההצבעות תהיינה לפני הדיון.

היו"ר י. הררי:

עתה עלינו להחליט אימתי יתקיים דיון זה. אשר להצעת חבר הכנסת נורוק שנמסרה לנו כאן בשם סיעתו, לדחות את ההצבעות ליום ב'. לו היתה הצעה מעין זו שנדחה את ההצבעות ליום ב', לא היתה מופיעה הצעת החזית הדתית.

אני מציע שנחליט, כי ההחלטות תתקבלנה היום.

א. ציזלינג:

אני בכל זאת חוזר ומבקש לדחות גם את הדיון, כי אנו זקוקים להתייעצות נוספת ולא נוכל

מ. נורוק:

להשתתף בויכוח.

שמעתם שחל שינוי, כי מבקשים לדחות גם את הדיון ליום ב'.

י. שפרינצק - יו"ר הכנסת:

הסיעה שלנו מבקשת הפסקת ישיבת מליאת הכנסת לשעה אחת.

מ. ארנוב:

ש. כ"ז:

ההצעה לדון בשאלה הפרוצדורלית במליאת הכנסת - הייתה הצעתו של חבר הכנסת ארגוב. עתה הוא מציע הפסקת הישיבה לשעה אחת. אני רוצה לדעת, כיצד אפשר להסביר זאת.

ס. ארגוב:

סיעתי מבקשת הפסקת מליאת הכנסת לשעה אחת, כי ישנן כמה החלטות הקשורות בהתייעצות מסוימת. סיעתי עומדת על בקשה זו, ויש לה הזכות לכך, כשם שזכותה של חברת הכנסת רזיאל-נאור לדרוש זאת, לשם התייעצות בסיעתה. אין זה עומד בסתירה לשום דבר. כמו שזכותם של החזית החדית לדחות את הדיון ליום ב'.

א. ציזלינג:

אני מבקש לקבוע, כי עוד לא היה לנו כדבר הזה, שיבטלו את ישיבת הכנסת להתייעצות סיעתית, ואם איתה בקשה כזו, לא תמיד נענו לה. אותו אדם שהציע להעביר את הדיון למליאה, ומבקש עתה לדחות את הדיון לשעה - לא יתכן כדבר הזה. אנו נתנגד לכך במליאת הכנסת ונאבק על כך.

י. בר-יהודה:

אני שואל את יושב-ראש הועדה, אם ברור, כי בשעה 11.30 נפתחת ישיבת מליאת הכנסת, ואם ברור הדבר - הרי יש לפתוח אותה. אם יוחלט שדוחים את הענין בגלל דרישת הסיעות, האם יודעו על כך במליאה?

היו"ר י. הררי:

התשובה איננה ידועה.

י. שפרינצק - יו"ר הכנסת:

היו ישיבות רבות שנדחו. אני רוצה להזכיר לכם את לילות השיטורים בעניני החינוך, באותה שעה נדחו ישיבות הכנסת בשל ההתייעצויות שהיו, חבר הכנסת ציזלינג ודאי צריך לזכור ימיא לה. ואם גם לא נדחו ישיבות הכנסת, הרי אין כל הגיון לדחות בקשה של סיעה גדולה, לשעה אחת בלבד, לשם התייעצות. זהו דבר פרלמנטרי בקי. לדעתי, אין כל צורך להביא את הענין למליאה, כי כשם שאני יכולתי לבקש אצלכם לדחות את פתיחת ישיבת הכנסת לחצי שעה, אפשר לקבל החלטה שדוחים את פתיחת ישיבת הכנסת לשעה וחצי. אינני רואה כל צדק בהתנגדות הזו.

א. רזיאל-נאור:

העיקרון הפרלמנטרי אומר שיויון כלפי כל חברי הכנסת וכלפי כל הסיעות ואין זה משנה אם הסיעה היא גדולה או קטנה. אם אפשר לדחות בקשה להתייעצות, משום שאין זה נוח למישהו, הרי אפשר לדחות בקשה להתייעצות משום שזה נוח למישהו אחר ולעמוד נגד כל התכסיסים שנעשים פה ~~אצל~~ ישיבת הכנסת של אמש וכל זה משום שמהו מתפתח בינתיים.

פ. אילנית:

סיעת מפלגת פועלי ארץ-ישראל יכולה לדרוש את דחית ישיבת הכנסת מן המליאה. מאחר שכאן נפלה ההכרעה, ואנו עומדים במצב שהכנסת הסליה על ועדת הכנסת להביא בפניה הצעה. הכנסת עדיין אינה יודעת דבר על הנעשה. לאחר שהכנסת תאשר את ההצעה ועדת הכנסת על הדיון הכללי, אז תבקש סיעה לדחות את הענין לשעה אחת. הכנסת ריבונית ברוב דעות להחליט אם יש לדחות את הישיבה לשעה אחת. היושב-ראש יודיע שדוחים את הישיבה לשעה אחת.

היו"ר י. הררי:

אשר לבקשות לדחיה - עד כה היה מקובל שנענו לבקשות אלו מתוך רצון טוב, או שצריך היה להצביע על כך. ההבדל המיוחד שכאן שיש להחליט על דחית ישיבת מליאת הכנסת. אין לפנינו דרך אחרת מאשר להצביע. לפני ישנן שתי הצעות: א) של חבר הכנסת נורוק לדחות את הישיבה ליום ב'. ב) לדחות את הישיבה לשעה אחת. ועדת הכנסת יכולה להחליט על כך ואם לא יציע מישהו דבר אחר - הרי החלטת ~~אצא~~ ועדת הכנסת שאינה וקיימת.

א. מזכיר:

עד כה לא היה דבר כזה, שאם נקשו לדחות את ההצבעות בענין מסוים עשו זאת. על-כן אני פונה ללשכת-ראש ועדת הכנסת לסלוא את בקשתנו ולא לקיים היום את הויכוח. הענין הוא סאד עקרוני לגבינו ואני מבקש לנהוג כפי שנהגו כל הזמן ולא להצטרף לדברי חבר הכנסת ציזלינג. זהו ענין החשוב לכל המדינה ואנו מבקשים לדחות את הדיון עד ליום ב'.

י. בר-יהודה:

אני רוצה להוסיף לדברי חברת הכנסת אילנית, כי הצעתה היא המרחיקה לכת. הועדה מעבירה את כל הענין למליאה, ואין יותר צורך בנו. יש רק להודיע, כי החלטנו לקיים דיון זה ואם המליאה לא תחליט אחרת, הרי אנו סבילים את הצעת חבר הכנסת ארגוב שהדיון יתקיים במליאה.

ש. כ"ץ:

אני רוצה לומר לחבר הכנסת מזכיר, כי אנו עומדים בפני תקדים. אני עצמי אולי הייתי מבקש לדחות את הדיון ולהצטרף לבקשת החזית הדתית, אך אי-אפשר להשהות את הדיון על הצעתה היא של החזית הדתית ואת הדיון על הפרוצדורה, כי איננו יודעים עדיין מה התבונה ~~אצל~~ שבהתייעצות זו.

ס. ארגוב:

אני מצטער, כי יש לדחות את הדיבור על הענין הזה. יש רשות לכל סיעה לבקש את דחית ישיבת הכנסת לשעה, שעתיים או אפילו לשלוש שעות. הדרך פתוחה לבקשה מעין זו. אני לא הצעתי דחית הדיון, יתכן שהצעה כזו תבוא לכנסת. סיעתנו כרגע דורשת דחית ישיבת הכנסת לשם התייעצות, ואיש אינו יכול לעכב בעד זה. אינני יודע מה היא התייעצות זו. ברגע זה קבלתי הודעה שמבקשים את חברינו לשם התייעצות דחופה. על כן באתי לשערת הכנסת ובקשתי דחיה זו. את אשר מציעה חברת הכנסת ^{היא} ההיפך מאשר ההגיון מחייב. היא אומרת, שנבוא לכנסת ונביא אתההצעה על דיון, להתחיל בויכוח אם יהיה דיון או לא. דבר זה אינו שייך לענין הפסקת ישיבת הכנסת עתה. זהו דבר אלמנטרי, ואין צורך לתת לזה פרושים נוספים.

היו"ר י. הררי:

לפני מונחת הצעת חברת הכנסת אילנית, כי על המליאה להחליט על כך.

הצבעה

בעד הצעת חברת הכנסת אילנית - 7
נגד - 11

ס ח ל י ט י מ:

כי אין לקבל את הצעת חברת הכנסת אילנית, כי יש לפתוח עתה את ישיבת מליאת הכנסת, ועל המליאה יהיה להחליט על כך, אם דוחים את הפתיחה לשעה או לא, בהתאם לבקשת סיעת מפלגת פועלי ארץ-ישראל.

היו"ר י. הררי:

לפני יסנן 2 הצעות: א) לדחות את כל הדיון לשם ב'.

ב) לדחות את הדיון לשעה אחת. נוסף לכך ישנה הצעה שמכנסים את הכנסת מיד.

הצבעה

בעד דחית פתיחת ישיבת מליאת הכנסת לשעה אחת - 12
נגד - 5

אני מודיע שפתיחת ישיבת הכנסת תדחה לשעה
12.30.

י. שפרינצק - יו"ר הכנסת:

עלינו עוד להחליט בקשר לבקשת חבר הכנסת
נורוק.

היו"ר י. הררי:

ההצעה לדחות את פתיחת ישיבת הכנסת בתקבלה
ברוב דעות. אבל עתה שאר ההצעות יכולות

י. בר-יהודה:

לעמוד לפנינו.

לאחר שנדחו ההצעות, כי ועדת הכנסת אינה
דנה בענין זה והישיבה נדחית לשעה, יש

היו"ר י. הררי:

להעמיד לפנינו את הצעת חבר הכנסת נורוק.

הצבעה

בעד הצעת חבר הכנסת נורוק - 10
נגד - 5

פתיחת ישיבה

כי יש לדחות את הדיון בשאלה זו ליום ב',
בהתאם לבקשת החזית הדתית.

אני מציע, כי ההצעות האחרות שעמדו אמש
לפנינו, יש להביאן עתה, לישיבת שתפתח

ת. טובי:

בעוד שעה וחצי.

דבר זה איננו תלוי בנו. אם הועדה החליטה,
כי יש לתת אפשרות להתייעצות - הרי יש לתת

היו"ר י. הררי:

אפשרות זו.

אנו דורשים הודעה בכנסת.

א. רזיאל-נאור:

הישיבה נועלה בשעה 11.45.